

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/47/2022
Identifikačné číslo spisu:	1121201398
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1121201398.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu FARDOUS PARTNERS správcovská, k. s., zn. správcu: S1752, so sídlom Bratislava, Skálná 7622/9, IČO: 48 002 381, správca konkurznej podstaty úpadcu Remord, s. r. o., so sídlom Bratislava, Karpatské námestie 10A, IČO: 47 957 239, zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. Radoslavom Baranom, PhD., so sídlom Bratislava, Skálná 7622/9, proti žalovanému F. U., narodenému M., bytom D., zastúpenému advokátom JUDr. Jánom Tóthom, so sídlom Bratislava, Záhradnícka 151, o nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3C/10/2021, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 5. augusta 2021 sp. zn. 15Co/78/2021, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 5. augusta 2021 sp. zn. 15Co/78/2021 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 22. marca 2021 č. k. 3C/10/2021-102 nariadil zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadil záložné právo na nehnuteľnostiach žalovaného, vedených Okresným úradom I., katastrálny odbor, obec C., k. ú. K. D., zapísaných na LV č. XXXX, a to: parc. reg. „C“, parc. č. XX/X, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 274 m²; parc. reg. „C“, parc. č. XX/X, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 51 m²; parc. reg. „C“, parc. č. XX/X, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 115 m²; parc. reg. „C“, parc. č. XX/X, druh pozemku záhrada o výmere 841 m²; parc. reg. „C“, parc. č. XX/X, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 333 m²; parc. reg. „C“, parc. č. XX/X, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 103 m²; stavba - rodinný dom so súp. č. XXXX, postavený na parc. č. XX/X; vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/1 (ďalej ako „dotknuté nehnuteľnosti“), v prospech spoločnosti Remord s. r. o., so sídlom Karpatské nám. 10A, 831 06 Bratislava, IČO: 47 957 239, ktorého správcom je FARDOUS PARTNERS správcovská, k. s., so sídlom Nám. SNP 14, 811 06 Bratislava, IČO: 48 002 381, zn. správcu: S1752 (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie rozhodnutie právne odôvodnil § 343 ods. 1, § 344 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), § 44 ods. 1, § 47 ods. 5 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a

reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „ZKR“). Uviedol, že žalobca ako správca konkurznej podstaty, oprávnený konať v mene úpadcu, sa zabezpečovacím opatrením domáhal ochrany a zabezpečenia peňažnej pohľadávky ako veriteľ, potenciálne oprávnený v exekučnom konaní. Podľa súdu prvej inštancie žalobca dostatočne osvedčil existenciu ním uvádzanej peňažnej pohľadávky, a to dokladmi o poukázaní sumy vo výške 197.582,80 eur na účet žalovaného právnym predchodcom úpadcu, v spojitosti s výzvou žalobcu žalovanému z 11. 01. 2021 a jeho odpoveďou z 08. 02. 2021, ako aj podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní na zaplatenie uvedenej sumy. Žalobca osvedčil aj obavu z budúceho zmarenia exekúcie, ktorá vyplynula zo skutočnosti, že na nehnuteľnostiach žalovaného vedených na LV č. XXXX boli vyznačené tri aktuálne plomby a to C., C. a U., z ktorých vyplynulo, že žalovaný vykonával so svojím majetkom takú dispozíciu, ktorá odôvodňovala obavy žalobcu z budúceho zmarenia exekúcie. Uvedené svedčilo o konaní žalovaného nepriaznivo ovplyvňujúcom jeho majetkové pomery, z ktorých by mohla byť uspokojená pohľadávka žalobcu. Súd prvej inštancie sa stotožnil aj s argumentáciou žalobcu, že ním navrhované zabezpečovacie opatrenie neprimerane nezaťažuje a ani nezasiachne do práv a právom chránených záujmov žalovaného, keďže toto sa viaže k inej jeho nehnuteľnosti.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“), na základe odvolania žalovaného, uznesením z 5. augusta 2021 č. k. 15Co/78/2021-212 uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku I. zmenil tak, že návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol a výrok II. zmenil tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %. Zároveň žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že žalobca videl ohrozenie exekúcie v tom, že žalovaný prevádzal alebo zaťažoval nehnuteľnosti v jeho výlučnom vlastníctve zapísané na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom I., katastrálnym odborom, pre obec C. D., k. ú. K. D., keďže na uvedenom LV boli vyznačené plomby (C., C., U.), z ktorých bolo možné preukázateľne odôvodniť obavu žalobcu, že žalovaný sa zbavoval majetku alebo tento zaťažoval právami tretích osôb, z ktorého sa môže žalobca, v prípade úspechu v spore a exekúcii, uspokojiť, a to pravdepodobne pod hrozbou vedeného konania o zaplatenie.

2.2. K odvolacej námietke žalovaného, že v konaní bolo porušené jeho právo na zákonného sudcu, odvolací súd uviedol, že sa stotožnil s názorom odvolateľa, že konanie v prejednávanej veci súviselo s konkurzom, keďže ide o zabezpečenie pohľadávky úpadcu voči žalovanému ako dlžníkovi, preto mala byť prejednávaná vec zapísaná do registra Cbi Okresného súdu Bratislava I. Z ustanovenia § 12 CSP v spojení s § 324 ods. 2 a § 344 CSP vyplýva, že na rozhodnutie o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia je vecne príslušný okresný súd. V prejednávanej veci ide o zabezpečenie pohľadávky a predmetom konania vo veci samej je pohľadávka, preto miestne príslušným na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je súd podľa sídla žalovaného (§ 13 CSP). V konaní o nariadenie zabezpečovacieho opatrenia tak rozhodoval vecne a miestne príslušný Okresný súd Bratislava I. Vec súvisiaca s konkurzom mala byť preto podľa Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I na rok 2021, bodu 2. Zásady pre pridelenie vecí zákonnému sudcovi na obchodnom úseku, ods. 4 - podľa ktorého s a do registra Cbi zapisujú návrhy v sporoch vyvolaných konkurzom a reštrukturalizáciou alebo súvisiacich s konkurzom a reštrukturalizáciou - zapísaná do registra Cbi. Odvolací súd však zároveň poukázal na to, že podľa uvedeného rozvrhu práce, bodu 3. Spoločné zásady pre občianskoprávny, trestný a obchodný úsek, ods. 9 reklamáciu voči zapísaniu veci do príslušného súdneho oddelenia môže vzniesť vyšší súdny úradník a sudca, ktorému takto zapísaná vec prislúcha na vybavenie podľa rozvrhu práce do 30 dní od nápadu veci na súd. V neodkladných opatreniach v odd. C, Cb, P a vo veciach dožiadaní cudzích orgánov je možné vzniesť reklamáciu do 5 pracovných dní od nápadu veci na súd u predsedu súdu alebo podpredsedu povereného zastupovaním predsedu súdu. Ak teda vyšší súdny úradník alebo sudca nepodal v lehote určenej rozvrhom práce reklamáciu voči zapísaniu veci do príslušného registra, vec dokončí sudca podľa pôvodného pridelenia. Uvedená úprava korešponduje s úpravou obsiahnutou vo vyhláške Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy (§ 152 ods. 9). V prejednávanom prípade, ak sudca v lehote určenej Rozvrhom práce Okresného súdu Bratislava I na rok 2021, neuplatnil v súvislosti s nesprávnym zápisom predmetnej veci do registra C reklamáciu, je zákonným sudcom v súlade s pravidlami určenými rozvrhom práce. Námietku nezákonného sudcu rozhodujúceho v prejednávanom prípade preto odvolací súd nepovažoval

za dôvodnú.

2.3. S tvrdením odvolateľa, že bol dôvod na to, aby súd začal konanie podľa čl. 144 ods. 2 Ústavy, o súlade § 152 ods. 9 prvá veta vyhlášky č. 543/2005 Z. z. s Ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, odvolací súd nesúhlasil. Vyhláška č. 543/2005 Z. z. určuje pravidlá postupu účastníkov súdneho konania, tie sú upravené v Civilnom sporovom poriadku, Civilnom mimosporovom poriadku, resp. Správnom súdnom poriadku.

2.4. Vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premĺčania pohľadávky (v odvolaní ako aj v liste z 8. februára 2021, č. I. 23 spisu), ktorej zabezpečenia sa nariadením zabezpečovacieho opatrenia žalobca domáhal, sa odvolací súd zaoberal aj uvedenou otázkou. Z predloženého spisu zistil, že z účtu právneho predchodcu úpadcu číslo XXXXXXXXXX bola dňa 24. januára 2017 odoslaná platba vo výške 197.582,80 eur s poznámkou info: U. F. na účet číslo XXXX/XXXXXX-XXXXXXXXXX (č. I. 89 spisu). Vzhľadom na dátum odoslania platby z účtu právneho predchodcu úpadcu, podľa názoru odvolacieho súdu, k uplynutiu zákonnej subjektívnej dvojročnej premĺčacej doby podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka došlo dňa 24. januára 2019. Ak sa žalobca obrátil so žalobou na súd dňa 10. februára 2021 (č. I. spisu 24), urobil tak až po uplynutí subjektívnej premĺčacej doby. Na uvedenú skutočnosť nemala vplyv ani argumentáciu žalobcu, že v danom prípade platí všeobecná premĺčacia desaťročná doba z dôvodu, že na strane žalovaného ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, keďže subjektívna premĺčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premĺčacej doby a nemôže ju presiahnuť. Ich vzájomný vzťah je teda taký, že ak skončí beh jednej z nich a je vznesená námietka premĺčania, právo sa premĺči a nemožno ho priznať. Vzhľadom na uvedené odvolací súd uzavrel, že predbežné osvedčenie existencie finančnej pohľadávky v uplatnenom rozsahu je v prejednávanej príhode sporné, a teda jej existencia nebola osvedčená hodnoverne. V tejto súvislosti poukázal na to, že existencia pohľadávky veriteľa a dôvodnosť obavy z ohrozenia exekúcie sú podmienky vydania zabezpečovacieho opatrenia, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Pri absencii čo i len jednej z nich nemožno návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia vyhovieť. Odvolací súd zároveň považoval za potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd zabezpečovacím opatrením dočasne a predbežne upravuje pomery strán sporu, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (m. m. IV. ÚS 257/2010). V prípade, keď predbežné osvedčenie existencie finančnej pohľadávky je sporné, nariadenie zabezpečovacieho opatrenia je možné považovať za neoprávnený zásah do vlastníckeho práva protistrany.

2.5. K námietke žalovaného týkajúcej sa porušenia jeho práv nedoručením návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia spolu s uznesením o jeho nariadení, odvolací súd uviedol, že nedoručenie návrhu bolo zo strany súdu prvej inštancie nerešpektovaním § 331 ods. 1 CSP, avšak z odôvodnenia uznesenia o nariadení zabezpečovacieho opatrenia a podrobného popisu obsahu návrhu, mal žalovaný možnosť sa s ním oboznámiť. Navyše, uvedený postup súdu prvej inštancie nemal vplyv na prípadnú správnosť jeho rozhodnutia.

2.6. Vzhľadom na uvedené, neboli v prejednávanej príhode splnené zákonné podmienky pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, preto bolo potrebné vyhovieť odvolaniu odvolateľa a rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmeniť a návrh zamietnuť.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP s návrhom, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil.

3.1. Podľa dovolateľa súd v konaní o nariadení zabezpečovacieho opatrenia porušil jeho právo na spravodlivý proces tým, že na základe vznesenej námietky premĺčania svojvoľne nepristúpil k vykonaniu dokazovania, vo vzťahu k vznesenej námietke (uplynutiu subjektívnej premĺčacej lehoty). Podľa názoru žalobcu v tomto konaní súd nebol oprávnený meritorne rozhodnúť o tom, či nejaké právo jestvuje alebo nie, bez vykonania dokazovania. Takýmto rozhodnutím uprel žalobcovi právo na spravodlivý proces a zamietnutím podaného návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia umožnil, že exekúcia žalobcu ostáva naďalej ohrozená aj napriek tomu, že využitím tohto procesného inštitútu sa dalo takémuto stavu zabrániť. Odvolací súd bez vykonania akéhokoľvek dokazovania prejedľoval konečné meritorne rozhodnutie, čím zmaril účel ďalšieho konania, a odňal žalobcovi právo v meritornom konaní vykonať dokazovanie vo vzťahu k uplynutiu subjektívnej premĺčacej lehoty. Tento exces procesného postupu

odvolacieho súdu spočíva z právneho hľadiska najmä v prelomení zásad spravodlivého procesu, kedy odvolací súd rozhodol o zásadnej meritórnej otázke, ku ktorej vyriešeniu mal dospieť súd prvej inštancie v konaní vo veci samej s vykonaním potrebného dokazovania. Týmto spôsobom poprel odvolací súd predbežný charakter zabezpečovacieho opatrenia a zmaril účel ďalšieho konania.

3.2. Odvolací súd podľa dovolateľa prípustným spôsobom nezdôvodnil, prečo k zásahu do práv žalobcu pristúpil bez vykonania dokazovania vo vzťahu k uplynutiu subjektívnej premlčacej lehoty. Vznesenie námietky premlčania bez ďalšieho neznamená, že táto je dôvodná, o to viac ak sa odvoláva na uplynutie subjektívnej premlčacej lehoty (porovnaj R 2/2016). Dovolateľ zdôraznil, že vo vzťahu k otázke premlčania, ktorá má byť predmetom dokazovania v meritórnom konaní, z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je vôbec zrejmé a v konaní nebolo preukázané, či boli naplnené kumulatívne podmienky pre úspešné uplatnenie námietky premlčania z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej doby, t. j. či je daná (a odvolací súd to ani netvrdil, keďže dokazovanie v tomto smere absentuje) a preukázaná vedomosť poškodeného (žalobcu), na ktorého úkor sa žalovaný obohatil, o vzniku bezdôvodného obohatenia určitého druhu predpokladaného zákonom, jeho rozsahu, a to v takej miere preukázanej vedomosti, že na jej podklade dokáže žalobca bez ďalšieho uplatniť svoj nárok a vyčísliť ho na súde žalobou. Už vôbec nebolo preukázané, kedy mal žalobca zistiť, kto sa na jeho úkor obohatil tak, aby na podklade tohto zistenia vedel tento subjekt označiť v žalobe ako žalovaného v sporovom konaní. Nakoľko žalobca tvrdil, že k bezdôvodnému obohateniu žalovaného došlo jeho úmyselným konaním, mal mať objektívne možnosť v súlade s princípom právnej istoty, práva na spravodlivý proces, v tomto smere vykonať dokazovanie, a to v meritórnom konaní na súde prvej inštancie (na čo poukazoval vo svojich vyjadreniach k odvolaniu žalovaného), ktorého účel bol rozhodnutím odvolacieho súdu v celom rozsahu zmarený, čím zasiahol do práv žalobcu. Realizácia procesných práv žalobcu ako sporovej strany v sporovom konaní - t. j. vykonanie dokazovania vo vzťahu k neodôvodnenej a nepreukázanej námietke premlčania žalovaného, ktoré mu priznáva CSP na zabezpečenie ochrany jeho práv a oprávnených záujmov - bola znemožnená, ak odvolací súd svojvoľne bez vykonania dokazovania vo vzťahu k uplynutiu subjektívnej premlčacej doby zmenil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, napriek tomu, že na jeho vydanie postačovalo osvedčenie nároku žalobcu, teda existencia pohľadávky, ktorá v čase jeho vydania mohla byť premlčaná, avšak námietku premlčania žalovaný nevzniesol. Odvolací súd v konaní o nariadenie zabezpečovacieho opatrenia nemohol konštatovať premlčanie pohľadávky žalobcu bez toho, aby o tom bolo meritórne rozhodnuté. Také rozhodnutie ku dňu spísania dovolania neexistovalo, a preto pohľadávka žalobcu je v rovnakom štádiu „pravdepodobnosti“ jej existencie ako žalovaným uplatnená námietka premlčania, pričom o oboch môže byť rozhodnuté iba v meritórnom konaní po vykonanom dokazovaní, nie v konaní o nariadení zabezpečovacieho opatrenia a už vôbec nie odvolacím súdom (bez vykonaného dokazovania). Samotná spornosť pohľadávky, či spornosť v otázke jej premlčania je nevyhnutným predpokladom pre vedenie sporu a rozhodovania súdu čo do merita veci, preto uvedená skutočnosť nevylučovala dôvodnosť nariadenia zabezpečovacieho opatrenia.

3.3. Podľa dovolateľa odvolací súd taktiež nerespektoval § 383 CSP. Viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, sa vzťahuje na skutkové zistenia uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd ich mohol zmeniť alebo doplniť, prípadne inak modifikovať iba po vykonaní dokazovania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie považuje za neprípustné, preto ho navrhol odmietnuť, priznať advokátovi pokutu v zmysle § 452 ods. 2 CSP, prípadne dovolanie zamietnuť a priznať žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru o prípustnosti a dôvodnosti žalobcom podaného dovolania.

6. V zmysle ustanovenia § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa ustanovenia § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú

vymenované v ustanovení § 420 písm. a) až f) CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným a spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je prípustné dovolanie podľa ustanovenia § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 CSP, dovolací súd prednostne skúma, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti v dovolaní tvrdenej procesnej vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. a) až f) CSP pristúpi dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Z uvedeného je zrejmé, že ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k namietanej procesnej vade došlo alebo nie.

8. V zmysle judikátu R 19/2017 základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V danom prípade dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu vo veci samej, lebo žalobca s návrhom na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia nepodal žalobu; za podmienok uvedených v § 420 CSP je dovolanie proti takému uzneseniu prípustné (porovnaj R 76/2018).

8.1. Rozhodnutie o zabezpečovacom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné zabezpečovacie opatrenie konzumuje vec samu. Uvedená podmienka bola v prejednávanej veci splnená.

9. Dovolaťel uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi, charakterizujúcimi dovolateľom namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne uplatnenými námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

13. Žalobca v dovolaní o. i. namieta, že má procesné právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Tým, že odvolací súd v napadnutom uznesení žalobcovi takéto odpovede neposkytol, porušil jeho procesné právo, a to v rozsahu, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením požiadavky spravodlivého procesu a princípu právnej istoty, vyjadreného v čl. 2 ods. 2 základných princípov CSP. Ide o vyjadrenie samotnej podstaty spravodlivého a účinného poskytovania súdnej ochrany, vychádzajúce z postulátu, že sa každý môže spoliehať na to, že v jeho skutkovo zhodnej, resp. nie odlišnej veci súd rozhodne rovnako, ako už skôr rozhodol. Koncept právnej istoty v čl. 2 ods. 2 základných princípov je faktickým potvrdením precedentného účinku rozhodnutí najvyšších súdnych autorít. V systéme všeobecného súdnictva je touto autoritou Najvyšší súd SR, nepochybne medzi ne patrí aj Ústavný súd SR, Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu, a ak pôjde o aplikáciu únieového práva, tak aj Súdny dvor Európskej únie so sídlom v Luxemburgu (DUDITS, Ladislav, § 220 [Písomné vyhotovenie rozsudku]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek a kol., Civilný sporový poriadok, 2. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2022, s. 890, marg. č. 3.).

15. Princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal [III. ÚS 275/2018 (ZNaU ÚS 12/2019)].

16. Všeobecná záväznosť judikatúry v rozsahu prekračujúcom rozhodovací rámec konkrétnej veci, nie je v interpretácii najvyššieho súdu bezúčelná. Predvídateľnosť súdneho rozhodovania smeruje k ochrane princípu právnej istoty ako jedného z atribútov demokratického právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 CSP) a k rovnosti účastníkov súdneho konania (čl. 47 ods. 3 ústavy). Neodôvodnené odlišné posudzovanie porovnateľných prípadov predstavuje jurisdikčnú ľubovôľu. Jednota judikatúry napĺňa tiež princíp vnútornej jednoty a bezrozpornosti právneho poriadku ako celku. Právny poriadok totiž so sebou prináša imperatív rovnakého pohľadu na porovnateľné právne inštitúty, hoci by boli upravené v rôznych právnych predpisoch, či týkali sa rôznych právnych odvetví. Pre adresáta právnej normy je totiž významné, aby mal rovnaký (obdobný) právny inštitút v práve ako celku ten istý obsah a význam (sp. zn. 4Cdo/236/2017).

17. Ako vyplýva z citovanej judikatúry, keď sa všeobecný súd odlíši od ustálenej súdnej praxe najvyšších súdnych autorít, môže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces v rozsahu, ktorý predpokladá ustanovenie § 420 písm. f) CSP, a to vtedy, keď v rozpore s ustanovením § 220 ods. 3 CSP tento odklon dôkladne neodôvodní. Takouto autoritou je aj Ústavný súd SR a je povinnosťou všeobecného súdu svoj odklon od rozhodovacej praxe, ktorá je v danom prípade inštitucionalizovaná Zbiere náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorá sa vydáva v elektronickej podobe a zverejňuje sa na webovom sídle ústavného súdu, odôvodniť.

18. Námitku premlčania je možné účinne uplatniť pred súdom spravidla len v konaní vo veci samej. Komplexné posúdenie, či došlo v konkrétnom prípade k premlčaniu (výkonu záložného) práva a k jeho právnym následkom vyplývajúcim zo zákona, je spojené so zistením časového vymedzenia plynutia premlčacej doby, účinnosti vznesenia námietky (na súde alebo inom orgáne), premlčateľnosti práva (kvalifikovaný predmet premlčania). S uvedenými predpokladmi premlčania sú spojené aj ďalšie právne otázky ako prerušenie, spočívanie, neskončenie alebo nezačatie plynutia premlčacej doby, ktoré si obvykle vyžadujú viac ako len osvedčenie rozhodujúcich skutočností v konaní o neodkladnom opatrení (IV. ÚS 307/2020, ZNaU ÚS 68/2020).

19. Ako vyplýva z rozhodnutia citovaného v bode 18. ústavný súd nepovažuje za náležité, aby v konaní návrhu na vydanie neodkladného opatrenia bola posudzovaná námietka premlčania. Dovolací súd sa s týmto rozhodnutím ústavného súdu stotožňuje. Vzhľadom k legislatívnemu prepojeniu (§ 344 CSP) a

veľmi podobnému charakteru konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia s konaním o zriadení zabezpečovacieho opatrenia, možno povedať, že tieto tézy rovnako platia aj na rozhodnutie, ktoré je predmetom dovolacieho prieskumu. Z obsahu právnej úpravy nevyplýva najvyššiemu súdu žiadny dôvod, ktorý by v tomto diferencoval rozdiel medzi neodkladným opatrením a zabezpečovacím opatrením. Miera zisťovania skutkových okolností aj účel týchto opatrení sú si podobné. V oboch prípadoch má byť „aspoň preukázaná existencia nároku“, na ochranu ktorého by bolo vhodné príslušné opatrenie nariadiť alebo zriadiť, čo rovnako tvrdí aj odvolací súd. Ten však posudzoval námietku premlčania a na jej základe dospel k záveru o nenaplnení podmienok zriadenia zabezpečovacieho opatrenia bez toho, aby došlo k posúdeniu ďalších právnych otázok s týmto záverom spojených, a to bez vykonania zodpovedajúceho dokazovania, ktoré sa v konaní o zabezpečovacom opatrení nevykonáva. Pritom o námietke premlčania meritórne rozhodnuté nebolo. Už toto samotné prekročenie medzi skúmania a rozhodovania pri zriadení zabezpečovacieho opatrenia je vážnym porušením zákonom stanoveného procesného postupu zo strany odvolacieho súdu a prekročením jeho pôsobnosti pri rozhodovaní v zmysle ustanovenia § 343 CSP a akýmsi nepochopením inštitútu zabezpečovacieho opatrenia a jeho miesta v civilnom procese (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR).

20. Za stavu, keď odvolací súd rozhodol napadnutým uznesením spôsobom, ktorý bol v rozpore s v danom čase už zverejneným rozhodnutím v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky a svoj odklon vôbec neodôvodnil, porušil tým princíp predvídateľnosti rozhodovania, ktorý je jedným z prvkov materiálneho právneho štátu, čo má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, čo je predpokladom existencie prípustnosti a dôvodnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

21. Dovolací súd len na okraj dopĺňa, že úplne odlišnými právnymi skutočnosťami sú (ne)existencia nároku a jeho prípadné premlčanie, ktorého námietka môže byť spochybnená napr. i rozporom s dobrými mravmi.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil len rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senátu najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.